

MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
DIREKTORAT ZA ZAKONODAJO S PODROČJA PRAVOSODJA
Župančičeva 3

1000 Ljubljana

Št.: 1562/2016
Ljubljana, 29. 11. 2016

ZADEVA: *Predlogi sprememb in dopolnitev novele Zakona o pravnem postopku*

Spoštovani,

v prilogi vam posredujemo mnenja in predloge glede sprememb in dopolnitev novele Zakona o pravnem postopku, ki jih je pripravila Odvetniška zbornica Slovenije.

Lepo pozdravljeni.

mag. Roman Završek,
predsednik zbornice

Priloga:
– kot v besedilu

I.

K spremembam 19. člena (3. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

V prvem odstavku 19. člena se črta besedilo »ves čas«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Sodišče prve stopnje se lahko po uradni dolžnosti izreče za stvarno nepristojno ob predhodnem preizkusu tožbe, pozneje pa na ugovor tožene stranke, ki ga poda najkasneje v odgovoru na tožbo, do razpisa glavne obravnave.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

*Pri spremembi 19. člena v drugem odstavku, v zadnjem stavku, za bolj razumljiv zapis manjka beseda »pa«. V kolikor se ta beseda vstavi v besedilo, se le to glasi: »Sodišče prve stopnje se lahko po uradni dolžnosti izreče za stvarno nepristojno ob predhodnem preizkusu tožbe, pozneje pa na ugovor tožene stranke, ki ga poda najkasneje v odgovoru na tožbo, **pa** do razpisa glavne obravnave.«.*

II.

K novemu 139.b členu (32. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

»Če se naslovnik s pošto pisno dogovori, da se mu vroča v poštni predal, se mu pisanje vroča neposredno v poštni predal brez predhodnega poskusa vročitve na naslovu naslovnika. Naslovnik je dolžan redno prazniti poštni predal.

Vročitev pisanja iz prvega ali drugega odstavka 142. člena tega zakona v poštni predal se opravi tako, da vročevalec v poštnem predalu pusti obvestilo, v katerem je navedeno, kje je pisanje, in rok 15 dni, v katerem mora naslovnik pisanje dvigniti. Na obvestilu in na pisanju, ki bi ga moral vročiti, vročevalec navede vzrok za takšno ravnanje in dan, ko je obvestilo pustil naslovniku, ter se podpiše.

Vročitev po prejšnjem odstavku se šteje za opravljeno z dnem, ko naslovnik pisanje dvigne. Če naslovnik pisanja ne dvigne v 15 dneh, se šteje, da je bila vročitev opravljena s potekom tega roka, na kar je treba naslovnika v obvestilu iz prejšnjega odstavka opozoriti. Po preteku tega roka vročevalec pusti pisanje iz

prejšnjega odstavka v poštnem predalu naslovnika. Če je poštni predal poln, se pisanje vrne sodišču, na kar je treba naslovnika v obvestilu iz prejšnjega odstavka opozoriti.

Vročitev pisanja, ki ni pisanje iz prvega ali drugega odstavka 142. člena tega zakona, se opravi tako, da vročevalec pisanje pusti v poštnem predalu. Šteje se, da je bila vročitev opravljena na dan, ko je bilo pisanje puščeno v poštnem predalu, na kar je treba naslovnika na pisanju posebej opozoriti. Na vročilnici in na pisanju navede vročevalec dan, ko je pisanje pustil naslovniku, ter se podpiše. Če je poštni predal poln, se pisanje vrne sodišču, v poštnem predalu pa pusti obvestilo, v katerem je navedeno, kje je pisanje.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

Zelo sporno je, kar zadeva odvetnike, določilo četrtega odstavka 139.b člena, ki mu nasprotujemo iz v nadaljevanju navedenega razloga. Tudi pisanja, ki se v civilnem postopku ne vročajo osebno, lahko vsebujejo določene roke za odgovor. Če rok prične teči od dneva, ko je pisanje puščeno v poštnem predalu, odvetnik pa v določenem času tega pisanja ne prevzame, lahko zamudi rok za odgovor. To pa predstavlja mnogo prehud poseg v strankine pravice. Hkrati odvetnike takšno določilo protipravno prisiljuje, da praznijo svoje poštno predale praktično vsak dan. Nedopustni so takšni posegi v organizacijo delovanja odvetnikov. Odvetnike nadalje prisiljuje tudi, da vzdržujejo korespondenco na račun kakovosti svojega dela. Takšne omejitve bodo posledično povzročile, da odvetniki ne bodo mogli ustrezno opravljati svojih dolžnosti do svojih strank. Končni rezultat bo manj pravičen in učinkovit pravosodni sistem. Odločno mu nasprotujemo, odprti pa smo le za alternativo, ki ne bo imela kaznovalne narave nasproti odvetnikom.

Vrnitev pisanj sodišču, če je poštni predal prepoln (**tretji in četrti odstavek 139.b člena**), preden je to pisanje prevzeto s strani odvetnika, je prav tako nesprejemljiva. Takšno določilo nalaga nesorazmerno odgovornost in breme odvetnikom, medtem ko sodišča razbremeni vsakršne odgovornosti. Kje in kako se bo postavilo merilo »polnega poštnega nabiralnika«? Prihajalo bo do pritožb in do posledičnega podaljšanja postopkov. Določilo je po mnenju OZS potrebno črtati.

Dodatno pa smo mnenja, da takšne določbe, kot je zadnji stavek **prvega odstavka 139.b člena**, ki nalaga dolžnost redne praznitve poštnega nabiralnika in s tem povsem konkretno dolžnostno ravnanje, ne sodijo v zakon.

S strani OZS izpostavljeni predlogi predlagatelja iz novega 139.b člena so na škodo odvetnikom in se vsled navedenega ne bi smeli sprejeti.

III.

K spremembam 141.a člena (33. člen novele ZPP-E nov. 2016)

I Z novelo predvidena sprememba

141.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»141.a člen

Vročitev pisanja v elektronski obliki se lahko opravi z vročitvijo pisanja v fizični obliki ali po varni elektronski poti.

V fizični obliki se vročitev overjenega prepisa pisanja opravi v skladu z določbami tega zakona, ki urejajo vročanje pisanj v fizični obliki.

Po varni elektronski poti se vročitev pisanja opravi preko informacijskega sistema sodstva neposredno na naslov za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva, ali v varni elektronski predal s posredovanjem pravne ali fizične osebe, ki opravlja vročanje pisanj po varni elektronski poti kot registrirano dejavnost in pridobi dovoljenje ministra, pristojnega za pravosodje, če izpolnjuje tehnične pogoje, ki jih določi minister, pristojen za pravosodje. Minister, pristojen za pravosodje, določi nagrado za posredovanje pri vročanju pisanj v varni elektronski predal.

Vročitev pisanja iz prvega ali drugega odstavka 142. člena tega zakona se opravi tako, da informacijski sistem sodstva neposredno pošlje pisanje naslovniku na naslov za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva, ali v njegov varni elektronski predal s posredovanjem pravne ali fizične osebe iz prejšnjega odstavka. Naslovnik mora pisanje prevzeti v 15 dneh, sicer nastopijo posledice iz sedmega odstavka tega člena.

Naslovnik se z vsebino pisanja, poslanega po varni elektronski poti, seznani in ga prevzame tako, da se pred prevzemom na predpisan način identificira, elektronsko podpiše vročilnico in jo tako podpisano vrne pošiljatelju po varni elektronski poti.

Šteje se, da se je naslovnik seznanil in prevzel vsa pisanja, ki se v varnem poštnem predalu ali na naslovu za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu sodstva, nahajajo v trenutku, ko je prevzel pisanje v skladu s prejšnjim odstavkom.

Vročitev velja za opravljeno z dnem, ko naslovnik prevzame elektronsko pisanje. Če pisanja ne prevzame v 15 dneh, velja vročitev za opravljeno s potekom tega

roka. Naslovníku mora biti seznanitev z vsebino pisanja omogočena vsaj tri mesece po poteku roka iz prejšnjega stavka.

Na način, določen v tem členu, se po varni elektronski poti lahko vročajo tudi tista pisanja, ki imajo izvirnike v fizični obliki, če je elektronski (digitaliziran) prepis, ki je izdelan na podlagi izvirnika v fizični obliki, opremljen z elektronskim žigom strežnika informacijskega sistema sodstva.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

*Ponovno poudarjamo, da je obveznost, da je naslovník dolžan ob prevzemu enega pisanja iz varnega elektronskega predala prevzeti vsa pisanja, ki se v varnem poštnem predalu nahajajo tisti dan (predlagana **sprememba šestega odstavka 141.a člena**), neživljenjska, popolnoma neutemeljena in verjetno tudi v nasprotju z veljavno zakonodajo. V praksi se priporočene pošiljke običajno vse prevzemajo naenkrat. Če izjemoma prispe nepričakovano veliko število pošiljk, se njihov prevzem lahko prerazporedi, tako da se na vsa prejeta pisanja odgovori ustrezno in kakovostno, ob tem pa se morajo še vedno vse pošiljke prevzeti najkasneje v roku 15 dni. Ta predlagana novost bi bila močno na škodo stranke. Ob dejstvu, da nastopi posledica, če odvetnik pisanja ne prevzame v roku 15 dni, je sprememba šestega odstavka 141.a člena izrazito nepotrebna. **To določilo je potrebno črtati.***

Poudariti pa je, da odvetniki praviloma redno in pravočasno prevzemajo pisanja, naslovljena nanje (posameznih izjem, ki ne dvigujejo pošte, pa ne gre aplicirati na vse odvetnike in jih »kaznovati« s takšno spremembo zakona, obenem pa so proti takemu ravnanju na voljo tudi ustrezni postopki v okviru zbornice).

IV.

K spremembam 142. člena (35. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

V četrtem odstavku 142. člena se za prvim stavkom doda nov stavek, ki se glasi: »Namesto naslovníka lahko pisanje dvigne oseba, ki jo je naslovník na pošti pooblastil kot pooblaščenca za dvig pisanj, če je pooblastilo deponirano na pošti in se ta oseba na pošti identificira z osebnim dokumentom s fotografijo. Ta oseba na vročilnici poleg svojega podpisa pripiše besedi »po pooblastilu«.«. V dosedanem drugem stavku, ki postane tretji stavek, se besedi »po poteku« nadomestita z besedama »s potekom«.

Šesti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Če je treba vročiti pisanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena subjektom iz tretjega odstavka 139. člena tega zakona in vročitev po 133. členu tega zakona ni možna, se smiselno uporabljajo določbe tretjega, četrtega in petega odstavka tega člena.«.

Za šestim odstavkom se doda nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»Uslužbenec pošte ob dvigu pisanja preveri, ali naslovnika na pošti čaka še kakšno sodno pisanje. V takem primeru uslužbenec pošte vsa sodna pisanja, ki se vročajo osebno, izroči naslovniku. Če jih naslovnik noče sprejeti, se šteje, da je odklonil sprejem pisanja.«.

Dosedanji sedmi odstavek postane osmi odstavek.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

*OZS nasprotuje predlagani ureditvi v novem **sedmem odstavku 142. člena**, ki na splošno ne bo bistveno pripomogla k hitrejšemu vročanju, zagotovo pa ne k pospežitvi postopka. Takšna ureditev po drugi strani hudo posega v poslovanje posameznih odvetnikov, ki so »majhni« in nimajo drugih zaposlenih. Tovrstno poseganje v administrativno delovanje odvetnika ni dopustno. Ob dejstvu, da se morajo vse pošiljke še vedno prevzeti najkasneje v roku 15 dni, je to določilo tudi izrazito nepotrebno. Odvetnik mora nujno ohraniti možnost, da si sam organizira svoj delovni proces. To vključuje tudi pravico, da po lastni presoji in postopoma dviguje pošto iz svojega poštnega predala tako, da lahko vse delo v zvezi s pošiljkami pravočasno opravi.*

Manjši odvetniki torej morajo imeti na voljo možnost izbire prevzema poštnih pošiljk. Edinole takšna možnost jim omogoča načrtovanje dela. Ni odveč omeniti delovanje sodišč, ki pred raznimi prazniki in sodnimi počitnicami čistijo stare zadeve in pošiljajo sodna pisanja. Nič ni neobičajnega, da v času pred počitnicami odvetniki dobijo vročenih bistveno več sodnih pisanj kot v drugem delu leta. Posledično to pomeni, da ob enkratnem prevzemu vseh poštnih pošiljk odvetniki odvetniškega dela v povprečnem roku 15 dni (in ob drugih rednih zadevah) ne bi zmogli opraviti. Če pa si s prevzemom pošte lahko pomagajo načrtovati delo, in ga razporediti čez nekoliko daljše obdobje (ki ga predstavlja 15 dni za prevzem + sodni rok), pa odvetniško delo še vedno lahko opravijo kakovostno in obenem tudi ne trpijo druge zadeve, ki tisti čas niso vezane na rok, ki pa jih vendarle pri poslovanju odvetniške pisarne ni malo.

Takšen sistem je potrebno ohraniti tudi zaradi obstoja manjših odvetnikov, ki so nujna za sistem odvetništva. Večje in velike odvetniške pisarne si lahko omogočijo

delo tudi ob takšni novi zakonski zavezi, manjši odvetniki pa ne. Predlagana ureditev manjše odvetnike sili bodisi v nova zaposlovanja, bodisi v prenehanje s samostojnim opravljanjem poklica in priključitvijo večjim odvetniškim pisarnam, kar je v nasprotju s svobodno gospodarsko pobudo in nedopustno. Vsled navedenega odločno vztrajamo pri ohranitvi dosedanje ureditve ali pa pri uvedbi zakonske izjeme za manjše odvetnike.

Vsekakor z izvajanjem predlagane ureditve ne bodo odpravljene sodni zaostanki, saj ne izvirajo primarno iz nezmožnosti vročanja, ampak iz drugih postopkovnih anomalij in slabih praks.

Tudi sicer na splošno se nam zdijo zelo stroga in nesmiselna določila novele ZPP-E glede vročanja, čeprav je na tem področju prišlo do nekaterih sprememb. Tako menimo, da v ZPP nikakor ne sodi urejanje poslovanja Pošte Slovenije (**četrti in sedmi odstavek 142. člena**). Glede tega menimo, da gre za korak v smeri »preveč prava škodi«. Namesto tega bo treba začeti razmišljati o tem, da bodo osebe, ki pravo uporabljajo, le tega razumele, znale sklepati in pravo ustrezno uporabiti v konkretnem primeru (pri čemer to seveda velja za vse, odvetniki pri tem niso izključeni).

V.

K spremembam 180. člena in novemu 180.a členu (43. in 44. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

43. člen

V prvem odstavku 180. člena se besedilo »in druge podatke, ki jih mora imeti vsaka vloga (105. člen)« nadomesti z besedilom »druge podatke, ki jih mora imeti vsaka vloga (105. člen), in identifikacijske podatke strank iz 180.a člena tega zakona, pri čemer, če je tožena stranka fizična oseba, ni treba, da bi tožba vsebovala podatek iz 2. točke prvega odstavka 180.a člena tega zakona. Ta podatek pridobi sodišče po uradni dolžnosti iz centralnega registra prebivalstva oziroma davčnega registra, če lahko toženo stranko nedvoumno identificira na podlagi ostalih identifikacijskih podatkov iz prvega odstavka 180.a člena tega zakona, ki so navedeni v tožbi. Če to ni mogoče, stranko pozove, da podatek iz 2. točke prvega odstavka 180. a člena tega zakona pridobi od upravljalca teh podatkov, če je to mogoče.

V drugem odstavku se črta besedilo »ali pravica do revizije«.

Za četrtem odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»Upravljalec zbirke podatkov je dolžan tožeči stranki, ki izkaže pravni interes, posredovati identifikacijske podatke iz 2. točke prvega odstavka 180.a člena. Pravni interes se izkaže s pozivom sodišča.«.

44. člen

Za 180. členom se doda nov 180.a člen, ki se glasi:

»180. a člen

Identifikacijski podatki o stranki, ki je fizična oseba, so:

- 1. osebno ime in naslov prebivališča ter*
- 2. datum rojstva ali EMŠO, če je stranka vpisana v centralni register prebivalstva, ali davčna številka, če je stranka vpisan v davčni register.*

Identifikacijski podatki o stranki, ki je pravna oseba, so:

- 1. firma ali ime, sedež in poslovni naslov ter*
- 2. matična ali davčna številka.*

Identifikacijski podatki o stranki, ki je podjetnik ali zasebnik, so:

- 1. osebno ime, firma, sedež in poslovni naslov ter*
- 2. matična ali davčna številka.«*

Izraz »zasebnik« označuje zdravnika, notarja, odvetnika, kmeta ali drugo fizično osebo, ki ni podjetnik in ki kot poklic opravlja določeno dejavnost.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

Zahteva po navedbi identifikacijskih podatkov tudi v sedanji verziji novele ZPP-E pomeni pretežno breme za tožečo stranko in njenega pooblaščenca. Če sodišče tožene stranke ne bo moglo identificirati v CRP, bo toliko težje to lahko storila stranka sama. Vztrajamo pri ureditvi, po kateri tožeča stranka v tožbi ni dolžna navesti drugih podatkov o toženi stranki, kot je to določal že dosedanji prvi odstavek 180. člena ZPP v povezavi z drugim odstavkom 105. člena ZPP. Naš predlog izhaja zlasti iz tega, da bi obveznost navajanja identifikacijskih podatkov o strankah (zlasti fizičnih osebah) v večini primerov pomenila oviro v okviru izvrševanja pravice dostopa do sodišča.

VI.

K spremembam 183. člena (? člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

V besedilu predloga novele določila 183. člena ni. Ali to pomeni, da nazadnje ni bil spremenjen, ali pa je pomotoma izpadel? Ministrstvo je na str. 83 novele ZPP-E nov. 2016 namreč zapisalo, da je bil na podlagi pripomb oblikovan predlog, po katerem se lahko nasprotna tožba vloži najkasneje na pripravljalnem naroku ali na prvem naroku za glavno obravnavo, če pripravljalni narok ni bil izveden, oziroma pozneje, če tožena stranka nasprotne tožbe brez svoje krivde ni mogla vložiti prej ali če njena vložitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

OZS je v septembru 2016 že izrazila nestrinjanje s spremembo 183. člena (časovna točka v postopku, do katere je mogoče vložiti nasprotno tožbo, je bila spremenjena iz konca glavne obravnave v konec prvega naroka za glavno obravnavo).

Ministrstvo je na str. 83 novele ZPP-E nov. 2016 zapisalo, da je bil na podlagi pripomb oblikovan predlog, po katerem se lahko nasprotna tožba vloži najkasneje na pripravljalnem naroku ali na prvem naroku za glavno obravnavo, če pripravljalni narok ni bil izveden, oziroma pozneje, če tožena stranka nasprotne tožbe brez svoje krivde ni mogla vložiti prej ali če njena vložitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora. V kolikor je taka sprememba 183. člena dejansko nameravana (kar pa iz besedila predloga novele ni razvidno), OZS vztraja pri svojem nestrinjanju s spremembo 183. člena, saj gre ponovno, resda v manjšem obsegu, a vendarle, za krčenje pravic strankam.

Nasprotne tožbe vlagajo praviloma vsi odvetniki takoj, ko je to mogoče. Če se nasprotno tožbo vlaga zaradi namena zavlačevanja postopka (kar je vendarle jasno glede na potek postopka in vsebino nasprotne tožbe, ter druge okoliščine), ima sodišče na voljo institut kaznovanja zaradi zlorabe pravice. Stranka je imela pravico vložiti nasprotno tožbo, vendar jo je vložila zgolj z namenom zavlačevanja postopka, torej je pravico zlorabila in naj bo kaznovana v skladu z zakonom. Zakaj bi spreminjali pravila o nasprotni tožbi zaradi tistih nekaj 10 izjemnih primerov (od recimo 1000), ko je nasprotna tožba vložena izključno zaradi namena zavlačevanja postopka? Iz teh razlogov se ne nagibamo k podpori sprememb, vezanih na nasprotno tožbo.

VII.

K novemu 219.a členu (50. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

Za 219. členom se doda nov 219.a člen, ki se glasi:

»219.a člen

Če je bil dokaz, ki ga je predlagala stranka, že izveden v kakšnem drugem sodnem postopku, lahko sodišče na predlog stranke kot dokazno sredstvo uporabi zapisnik ali pisno izvedensko mnenje iz drugega sodnega postopka:

1. če sta bili obe stranki udeleženi v drugem sodnem postopku in

– ena od strank ni drugače predlagala ali

– dokaza ni mogoče več izvesti ali

2. če stranki, ki v drugem sodnem postopku nista sodelovali, temu ne nasprotujeta.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

Ni razumnega razloga za takšno določbo in je iz tega razloga nepotrebna. Dosedanja ureditev je popolnoma sprejemljiva.

VIII.

K novemu 219.b členu (51. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

Za 219.a členom se dodata nov naslov in nov 219.b člen, ki se glasita:

»Poslovne skrivnosti

219.b člen

Sodišče lahko na predlog stranke s sklepom naloži nasprotni stranki, da razkrije podatke, ki so poslovna skrivnost, če presodi, da njihovo razkritje zaradi zagotovitve pravice do sodnega varstva stranke objektivno prevlada nad interesom nasprotne stranke po varovanju teh podatkov kot poslovne skrivnosti.

Sodišče lahko glede na okoliščine primera in upošteva sorazmernost posega naloži stranki razkritje poslovnih skrivnosti na način, da:

- pripravi in predloži različice listin, na katerih so prekriti deli, ki vsebujejo poslovne skrivnosti, če oceni, da celotno razkritje listin ni nujno,*
- omogoči izvedencu ali tretji osebi, ki jo sporazumno določita obe stranki, da pregleda listine ali predmete, ki vsebujejo poslovne skrivnosti, sodišče*

- pa da navodila izvedencem ali tretji osebi za pripravo povzetkov v obliki, ki ne vsebuje poslovnih skrivnosti,
- v celoti razkrije podatke, ki so poslovna skrivnost, če presodi, da njihovo razkritje zaradi zagotovitve pravice do sodnega varstva stranke objektivno prevlada nad interesom nasprotne stranke po varovanju teh podatkov kot poslovne skrivnosti.

Sodišče presodi po prostem prepričanju, upoštevajoč vse okoliščine, kakšnega pomena je to, da stranka noče ugoditi sklepu iz prvega odstavka tega člena.

Dokazno breme o obstoju poslovne skrivnosti nosi stranka, ki to zatrjuje.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

Ne vidimo smisla novega 219.b člena, saj vsebina le tega sodi v že obstoječo ureditev edicijske dolžnosti.

IX.

K spremembam 269. člena (62. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

Drugi odstavek 269. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Priprave na glavno obravnavo obsegajo preizkus tožbe, vročitev tožbe tožencu zaradi odgovora, razpis pripravljalnega naroka ter razpis glavne obravnave.«.

V četrtem odstavku se doda nov drugi stavek, ki se glasi: »Brez poziva sodišča lahko vsaka stranka pošlje le dve pripravljalni vlogi. To lahko stori najkasneje 15 dni pred pripravljalnim narokom, sicer sodišče pripravljalne vloge ne upošteva.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

OZS kljub spremembi **četrtega odstavka 269. člena** (ki določa, da lahko vsaka stranka brez poziva sodišča pošlje dve pripravljalni vlogi najkasneje 15 dni pred pripravljalnim narokom, sicer sodišče pripravljalnih vlog ne upošteva) vztraja pri ohranitvi veljavne ureditve. Po sedanjem predlogu novele bo namreč tista stranka, ki bo zadnja na vrsti za pripravljalno vlogo, privilegirana pred nasprotno stranko. Lahko bo taktizirala in čakala s pomembnimi navedbami ter jih prihranila za zadnjo vlogo, na katero nasprotna stranka ne bo več smela odgovoriti, če je k temu ne bo pozvalo sodišče.

Nadalje predvidevamo, da je bil vir za idejo omejitve števila vlog arbitražni postopek, zaradi narave katerega pa ta ideja nikakor ni sprejemljiva oziroma primerna za pravnici postopek. Danes se odvetniki ne soočajo s tem, da bi bili iniciatorji pisanja vlog. Vsaka vloga je povezana s stroški, stranke (tako pravne osebe kot fizične) pa dandanes nimajo več toliko denarja za odvetniške storitve, kot je to bilo pred letom 2010. Večji problem predstavljajo sodniki, ki na prejete vloge odtisnejo le žig s pozivom za odgovor na vlogo, in se takšno ravnanje ponavlja v nedogled, čeprav že vse udeležene stranke sodišče naprošajo, da naj končno pove, kaj je tisto, kar še ni razjasnjeno. Omejitvi števila pripravljanih vlog nasprotujemo tudi, ker v večini primerov ni izvedljiva, za stranke namreč pomeni okrnitev pravice do izjave v postopku. Enako velja za vse druge omejitve, ki se nanašajo na vsebino vlog. Nasprotno od tega pa je treba pozdraviti interes, da se časovno omeji, do kdaj najkasneje lahko stranke vložijo vloge (torej določen čas pred glavno obravnavo).

Kljub zgoraj zapisanemu je treba priznati, da obstojijo odvetniki, ki v zadnjem trenutku, tik pred obravnavo, ali celo na samo obravnavo, prinesejo pripravljano vlogo, s čimer prispevajo k podaljšanju postopka. Gre za izjeme in ne pravilo. Vendar pa bi po našem mnenju v takšnih primerih sodišče moralo začeti uporabljati institut zlorabe pravice. Tega instituta naša sodišča sploh ne uporabljajo, četudi odvetnik nanj opozori. Ocenjujemo, da gredo nekatere spremembe ZPP (s tem tudi predlagana sprememba glede vlaganja nasprotne tožbe) v smeri prilagajanja manjšini na škodo večine. Vlaganje pripravljanih vlog tik pred / na naroku je redko. Se pojavlja, vendar to počno redki točno določeni odvetniki. Tisti, ki so vestni, tega ne počno.

X.

K novemu 279.č členu (65. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

65. člen

Za 279.c členom se dodata nov naslov in 279.č člen, ki se glasita:

»Program vodenja postopka

279.č člen

Predsednik senata na pripravljalnem naroku po razpravi s strankama izdelava program vodenja postopka, ki vsebuje zlasti:

- pravno podlago, ki jo sodišče šteje za relevantno za odločitev o tožbenem zahtevku glede na podane navedbe strank,
- dokazni sklep glede dokazov, ki sta jih stranki že predlagali,
- število ali datume narokov za glavno obravnavo, na katerih bo sodišče izvajalo dokaze, če je to mogoče.

Pri oblikovanju vsebine in obsega programa vodenja postopka se upošteva zapletenost zadeve glede pravnih ali dejanskih vprašanj.

Če program vodenja postopka vsebuje datume narokov za glavno obravnavo, se s seznanitvijo strank s programom štejejo vabila za udeležbo na naroke za vročena. Sodišče stranke opozori na posledice iz 282. člena tega zakona.

Predsednik senata na program vodenja postopka ni vezan in ga lahko tekom postopka spremeni ali dopolni.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

V zakon, ki ureja sodni postopek, ne gre smiselno vnašati karakteristik nesodnih postopkov oz. je te treba vnašati z veliko mero previdnosti. Eno takšnih karakteristik predstavlja »program vodenja postopka«. Gre za institut, ki se zgleduje po LAC Arbitražnih pravilih, vendar je za pravilno razumevanje tega instituta treba vedeti, od kod prihaja. LAC ga je povzel po ICC arbitražnih pravilih, to pomeni, da je treba poznati tudi delovanje arbitražnih postopkov pred ICC v Parizu, da lahko takšen institut inkorporiramo v naš sodni postopek. Ob tem ne gre pozabiti, da so arbitražna pravila precej bolj dinamična od zakona in se prilagajajo razvoju in trendom, zlasti pa interesom strank. Pri tem se je treba vprašati, kdo so stranke arbitraž? So to fizične osebe? Zagotovo se strinjamo, da ne, temveč gospodarski subjekti. Medtem ko je nasprotno od arbitraže pravdni postopek namenjen tudi in zlasti fizičnim osebam. Ob vnašanju institutov, ki so značilni za postopke nekaterih arbitraž, je treba vedeti tudi to, da se pravila pravnega postopka subsidiarno uporabljajo še v drugih vrstah postopkov, kar prav tako ni značilno za arbitražna pravila.

Čeprav je OZS v svojih pripombah na ZPP, ki jih je predlagatelju posredovala v mesecu septembru 2016, institut »program vodenja postopka« podprla, saj je zvenel zelo privlačno, pa danes kljub temu želi opozoriti na previdnost pri vnašanju tega instituta v pravdni postopek. Do takšnega zaključka je OZS prišla ob podrobnejši analizi tega instituta. Vsled navedenega je OZS mnenja, da bi bilo treba z veliko previdnostjo pristopiti k uvajanju tega instituta, saj sta si arbitražni in sodni postopek v celoti različna – stranki namreč sami izbirata arbitražo, ki bo odločala o njunem sporu (pri pravnem postopku tega ni), stranki sami izbirata osebe (arbitre), ki bodo odločali o njunem sporu (tudi tega v pravnem postopku

ni), stranki sami oblikujeta potek postopka in se (včasih) sprotno dogovarjata o naslednjem procesnem koraku. Vsega tega v pravnem postopku ni, zato ni priporočljivo brez zelo tehtnega razmisleka vnašati v pravdni postopek nečesa iz ureditve nesodnih (arbitražnih) postopkov.

Kljub temu je treba vedeti, da ima vsak sodnik v rokah škarje in platno, da vodi postopek, kot si je sam zastavil. Vprašanje je, ali imajo sodniki dovolj znanja in izkušenj, da bi na prvem naroku s strankami oblikovali potek postopka. So sodniki, ki prihajajo na prvi narok nepripravljeni, so sodniki, ki zadeve niti ne razumejo, vse to pa se dogaja vedno pogosteje. Na tak način je nemogoče izoblikovati smiselno časovnico poteka postopka. Za ta namen je treba imeti ogromno izkušenj, zlasti pa zelo dobro poznavanje spisa ter pravne materije, ki se obravnava v spisu. Sestava oz. oblikovanje poteka postopka tako ne bo lahka naloga niti za sodnike z več desetletno kilometrino v svojem poklicu. Čeprav se »časovnica poteka postopka« oziroma program vodenja postopka sliši še tako zelo simpatično in privlačno, pa je v praksi daleč od tega in vse kaj drugega. Priprava časovnega poteka postopka ni lahko opravilo, v arbitražnih postopkih se za dokončno oblikovanje časovnega poteka postopka porabi tudi po več tednov in se med postopkom tudi spreminja (pri tem pa se ne sme pozabiti tudi, da gre za specifično zgolj nekaterih arbitraž). To pomeni, da je program vodenja postopka nekaj fleksibilnega in se prilagaja potrebam ter željam strank. Pri nas pa naj bi sodnik to moral narediti na enem naroku. Na podlagi gornjih pojasnil predlagamo, da se morebitni uvedbi instituta »programa vodenja postopka« nameni dodatni razmislek, ali je ta institut sploh primeren za pravdni postopek.

XI.

K spremembam 282. člena (66. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

282. člen se spremeni tako, da se glasi:

»282. člen

Če na pripravljalni narok stranka ne pride, izgubi pravico zahtevati povrnitev nadaljnjih stroškov postopka pred sodiščem prve stopnje.

Če na kakšen poznejši narok ne pride nobena stranka, sodišče odloči glede na stanje spisa, če je že opravilo narok, na katerem so se izvajali dokazi, in je dejansko stanje dovolj pojasnjeno (sodba na podlagi stanja spisa). Tako ravna sodišče tudi v primeru, če na narok ne pride ena stranka, nasprotna stranka pa

predlaga odločitev glede na stanje spisa. Zoper sklep, s katerim sodišče zavrne predlog za odločitev glede na stanje spisa, ni pritožbe.

Določbe prejšnjih odstavkov se uporabijo, če je bila stranka pravilno vabljena in ni izkazala upravičenih razlogov za izostanek oziroma ni splošno znanih okoliščin, iz katerih izhaja, da stranka iz upravičenih razlogov ni mogla priti na narok.

Sodišče stranko v vabilu na narok opozori na posledice izostanka z naroka.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

V prvem odstavku 282. člena je bila najprej predvidena izguba pravice stranke zahtevati povrnitev stroškov, če ne pride na prvi narok za glavno obravnavo. OZS je predlagala črtanje. Predlagatelj je sprejel rešitev, da se stroškovna sankcija zameji le na povrnitev nadaljnjih stroškov postopka. Tudi ureditev po spremenjenem predlogu je neustrezna – preostra in nepotrebna. Pregrobo posega v pravico stranke do povrnitve stroškov. Že tako ali tako praksa glede priznavanja stroškov ni enotna, a smo mnenja, da to ni nekaj, kar bi se na dolgo in široko moralo zapisovati v zakon, temveč je le tega treba znati pravilno tolmačiti in ob uporabi zakona uporabiti tudi kanček pravne filozofije in argumentacije. Ker ne vidimo nobenega razumnega razloga za tako sankcijo za stranko, ki ne pride na prvi narok, vztrajamo pri svojem predlogu, da se sprememba črta.

XII.

K spremembam 286. člena (68. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

V prvem odstavku 286. člena se doda nov drugi stavek, ki se glasi:

»To velja tudi za uveljavljanje ugovorov zaradi pobota in zastaranja.«.

V drugem odstavku se za besedilom »pred razpisom obravnave« doda besedilo »ali ustno na naroku«.

Tretji odstavek se črta.

Dosedanji četrti odstavek, ki postane tretji odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»Stranke lahko tudi po prvem naroku za glavno obravnavo navajajo nova dejstva, predlagajo nove dokaze in uveljavljajo ugovore zaradi pobota in zastaranja,

vendar le, če jih brez svoje krivde niso mogle navesti na prvem naroku ali če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora.«.

Peti odstavek se črta.

Dosedanji šesti odstavek, ki postane četrti odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»Dejstva, dokazi in ugovor zaradi pobota ter zastaranja, ki so navedeni ali uveljavljani v nasprotju z drugim do tretjim odstavkom tega člena, se ne upoštevajo.«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

Predlagatelj sedaj predlaga določilo tretjega odstavka (prej četrtega odstavka) 286. člena, po katerem stranke lahko navajajo nova dejstva, predlagajo nove dokaze in uveljavljajo ugovore zaradi pobota in zastaranja sicer po prvem naroku, če jih brez svoje krivde niso mogle navesti na prvem naroku, in dodatno, če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora.

Stavčno zvezo tretjega odstavka (prej četrtega odstavka) 286. člena: » če njihova dopustitev po presoji sodišča ne bi zavlekla reševanja spora«, je po mnenju OZS treba črtati. Če stranka brez svoje krivde ne more navesti dejstev in predlagati dokazov do prvega naroka, ji je v vsakem primeru treba dopustiti, da to stori tudi kasneje. Gre za pretiran poseg v pravico do kontradiktornega postopka, ki je gotovo tudi v nasprotju z 22. členom Ustave RS in 6. členom EKČP (pravica do enakega varstva pravic oziroma pravica do poštenega sojenja).

Vztrajamo pri tem, da je neustrezno in neutemeljeno črtanje petega odstavka 286. člena (pošiljanje vlog strank med glavno obravnavo, v katerih se navajajo dejstva, ki jih stranke nameravajo zatrjevati na naroku, in dokazi, ki jih nameravajo predlagati), saj včasih nastopi situacija, ko o določenem dejstvu, okoliščini, še ni vseh podatkov pravočasno, ali so bili morda pomanjkljivo zapisani v predhodni vlogi, zato v kolikor je vloga utemeljena, ni razloga, da ne bi bila vložena v spis, oziroma da je sodišče ne bi sprejelo. Gre za pretiran poseg v pravico do sodnega varstva. Predlagamo, da se določba ohrani.

XIII.

K spremembam 286.a člena (69. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

V prvem odstavku 286.a člena se za besedilom »Sodišče lahko strankam« doda besedilo »pred pripravljalnimi narokom ali na njem, kot tudi«.

V tretjem odstavku 286.a člena se besedilo »osmih dni« nadomesti z besedilom »15 dni, razen če posebne okoliščine primera utemeljujejo določitev krajšega roka, ki pa ne sme biti krajši od 8 dni.«.

V četrtem odstavku se za besedilom »brez poziva sodišča« doda besedilo »po pripravljalnem naroku«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

OZS je v septembru 2016 podala mnenje, da je neustrezno črtanje veljavnega četrtega odstavka 286.a člena (da lahko stranka predloži pripravljalne vloge brez poziva sodišča). Predlagatelj je sedaj določilo ohranil, dodal pa besedilo »po pripravljalnem naroku«, tako da lahko stranka po pripravljalnem naroku predloži pripravljalne vloge brez poziva sodišča. OZS kljub takšni spremembi vztraja pri ohranitvi veljavnega besedila četrtega odstavka 286.a člena. Del ustavne in konvencijske človekove pravice iz prejšnje opombe je namreč tudi pravica stranke, da po lastni presoji, kakor sama želi, s pisnimi vlogami poskuša vplivati na pozitiven rezultat sodnega postopka. To mora veljati ves čas postopka.

XIV.

K spremembam 367. člena (97. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

V prvem odstavku 367. člena se besedilo »v 30 dneh od vročitve prepisa sodbe (dovoljena revizija) oziroma« in besedilo »(dopuščena revizija)« črtata.

Drugi in tretji odstavek se črtata.

Četrty odstavek, ki postane drugi odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»Če zakon določa, da revizije ni, sodišče revizije ne more dopustiti.«.

Peti odstavek se črta.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

OZS glede sprememb 367. člena vztraja pri svojih do sedaj podanih pripombah.

XV.

K spremembam 495. člena (120. člen novele ZPP-E nov. 2016)

1 Z novelo predvidena sprememba

V 495. členu se za tretjim odstavkom doda nov četrti in peti odstavek, ki se glasita:

»Pritožba zoper sodbo v postopku v sporu majhne vrednosti, ki se nanaša na denarno terjatev, ne zadrži njene izvršitve.

V primeru razveljavitve ali spremembe nepravnomočne sodne odločbe, stranka, ki je predlagala izvršbo, nasprotni stranki odgovarja za nastalo škodo«.

2 Pripombe oziroma predlogi rešitev

Predlagatelj je v 495. členu dodal nov četrti odstavek, ki določa, da pritožba zoper sodbo v postopku v sporu majhne vrednosti, ki se nanaša na denarno terjatev, ne zadrži njene izvršitve.

Ta sprememba se nam zdi ustavno sporna. Z njo se institut pritožbe namreč razvrednoti. Narava pritožbe v pravnem postopku je vedno bila, da ima pritožba suspenzivni učinek. Dodatna previdnost pri tej spremembi je potrebna zlasti v primerih, ko bo pritožnik s pritožbo uspel, nasprotnik pa izginil, ali pa bo ostal neplačevit. V takem primeru se je treba vprašati o odškodninski odgovornosti države po 26. členu Ustave RS. Po našem mnenju bi bilo bolje, da bi takšne pritožbe reševal sodnik posameznik.